

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

לז.

עין משפט
גזר מצוה

פג א מ"י פ"ז מהל' מעשר הלכה א סג ע"ן קלה: פד ב ג מ"י פ"ח מהל' פסולי המוקדשין הלכה ח:

רבינו הנואל

אומר שני לוגין שאני ערוד להפריש הרי הן תרומה עשרה מעשר ראשון תשעה מעשר שני ומחול ושותה דברי ר' מאיר, ור' יהודה ור' יוסי ור' שמעון אומרין, ואקשטין וסבר ר' יוסי אין בריה והא תנן ר' יוסי אר' שתי נשים (שלקחו עולה, פי כיון שהקריב את קניהן בעירוב או שנתנו רמי קניהן בעירוב לאוה מהן שריצה מקריב עולה, פי כיון שהקריב להטאת ונתברר כי זו שלקחה מתחילה לחטאת וכן העולה, הנה אית ליה לר' יוסי בריה, ופריך רבה בשנהו כתיבין בכך, ועל כן א"ר יוסי איזה שריצה מקריב חטאת, ומאי אתא לאשמעינן דרב חסדא דאמר אין הקינן מתפרשות

שני לוגין שאני ערוד להפריש. ואע"ג דע"ה לא נחשדו על תרומה גדולה כדאמרין בסוטה (דף מת). כותים אפילו תרומה גדולה אין מפרישין ואע"ג דפרק שלשה שאכלו (בבבא מצ' דף מו): אמרינן דכותאי עשורי מעשרי כראוי דבמאי דכתיב מזהר וזהיר ה"מ לאכול לעמנו אבל למכור לאחריים לא מעשרי

דלא דרשי לפני עור לא תתן מכשול אלא כפסטיה ואע"ג דלינן חשדין על הגזל הכא לא חשיב ליה גזל דהוי ממון שאין לו תוצעין ועוד דכל זמן שלא הופרש אינו דומה שיהא גזל שעדיין לא נתחייב לימון לכהן או ללוי ותדע דע"ה לא נחשדו על הגזל וחשדי על המעשרות ועוד דסמכי אהא דדרשין בצבא מיעבא (דף פס): עשר תעשר ואלת ולא מוכר:

עשרה מעשר ראשון ותשעה מעשר שני. לאו דוקא עשרה ותשעה דאחר שהסיר שני לוגין לתרומה גדולה פשו להו מאה נבי ז': **מירצה.** פ"ה מחלל על מעות ושומה מיד בלא הפרשה ואינו נראה דאינו יכול לחלל דדוקא צסיפא דהך מתני' גבי דמאי קמי

ומחלל על מעות משום דקבע לו מקום דהוי כמו הפרשה דקמתי התם מעשר שני בצפוניו או דדרומו ובע"ש צין הפרשות איירי דקמתי דספק חשיכה מעשרין את הדמאי אבל כותים דודאי לא מעשרי הוי ודאי ולהכי לא קמתי גבי כותים מעשר שני בצפוניו או דדרומו דקמתי על דמאי ולא קמתי נמי הכא ומחלל על מעות דקמתי גבי דמאי אלא ומחלל פירוש א) מתחיל או כמו שפי' רבינו תם דמחלל כמו מיהל בה"א פירוש מווג כמו סבאך מהול במים (שעה א) ואחר השבת מפרש מעשר ראשון ושי דקמתי בתוספתא עשרה הבצין אחריהן תשעה הבצין אחריהן דכיון שאין יכול לקבוע לו מקום אם היה שומה בלא הפרשה היה שומה טבילים למפרע: **דברי ר"מ.** משמע דאית ליה לר"מ צריה ור' יהודה אסר משום דחייש לבקיעת נוד ואילו צפ' יש צבור (בבבא מצ' דף מו). גבי נתנו עד שלא חלקו מוקי רבא ר"מ ור' יהודה כרב אסי דאמר האחיין מתנה יורשין ומחלה לקוחות אלאמה מספקא להו ויש לחלק צין הכא שמנבר דבריו ומתנה בפירוש ואומר שאני עתיד להפריש להאי דאחיין שחלקו דאינו מצרר דבריו כלום וצמורבה (צ"ק דף טו): דפריך דר' יוחנן אדר' יוחנן דבהאי דכל הממלקט אית ליה צריה ובהאי דאחיין שחלקו שמעינן דאית ליה צריה וחזור צו הש"ס מדבריו מתוך קושיא זו הוה מצי לחלק דפרי' אלא דניחא ליה לנימיר לעולם כל הנלקט דקמתי במתנין ויחא ליה לנימיר לעולם לא תיפוך דפי' לעיל ועוד דלא מצי לחלק הכי דהא ר' יוחנן לית ליה צריה אפילו היכא דמצרר בריש כל הגט א) **רבי יוסי ור"ש אומרין.** משמע דר' יוסי לית ליה צריה וכן בסמוך גבי מעשר שני שיש לי צבתי מחולל על קלע שבעה בידי מן הכיס וקשה דשמעינן לר' יוסי דאית ליה צריה צמי שאלחו (גיטין דף עג): דתנן ר' יוסי אומר מגורשת ואינה מגורשת ולכי מיית הוי גיטא אלאמה יש צריה דהכי דייקנן בריש כל הגט (שם דף כה): לר"י ופ"ה התם אע"ג דתנאי הוא לריך צריה כיון דאין צידו ובשעת התנאי ספק הוא והתנאי מתקיים מחליו ואי לאו משום צריה לא הוי גט והכי נמי בשמעתא חשיב צריה אם בא חסכ למוצא כו' ואע"ג דמתנה וכן בריש כל הגט א) הריני בעליך ע"מ שירצה אבא כו' והא דאמרי בשמעתין הוי זה תרומה על זה אם ירדו בשמים כו' ה"ל לא הוי תרומה דפשיטא ליה דהויא תרומה היינו למאן דאית ליה צריה קאמר ולמאן דמחלק צין תולה דעדת עצמו לדעת אחריים יחא אבל למאן דלא מחלק קשה וי"ל דהתם בגיטין עומד הדבר להתצבר בודאי שהרי יחיה או ימות אבל הכא יכול להיות שלא יצא לידי הפרשה או לא יעלה סלע מן הכיס תימה למאי דסלקא דעתך דלר' יהודה לית ליה צריה א"כ סבר האחיין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ציובל כו' יוחנן וא"כ לא משכחת דמיית צבורים אלא חד צר חד עד היסוד צין נון דאין להן אלא קנין פירות ור' יהודה אית ליה בהחובל (צ"ק דף ז): דלאו כקנין הגוף דמי גבי דין יוס או יומים ור' יוסי נמי לא משכחת לה דס"ל דאין צריה וגבי דין יוס או יומים מספקא ליה אם קנין פירות קנין הגוף דמי אם לא וכה"ג דייק הש"ס בצוף השולח (גיטין דף מה). ומיך ר"י דמדון יוס או יומים אין ללמוד בעלמא דהתם כדז קרא כספו ותחמיו ולהכי לא מייתי בהשולח כי מייתי הויא דשדה אחוזה: **אומרין.** הקשה הש"ס מקושי דהכא משמע אי טעמא דר"י משום בקיעת הנוד ליתא לדאוי מקמי מתני' ואילו צפ"ק דחולין (דף יד): בשמעתין דנסבין חביריא לנימיר דר"י הוי מייתי דאוי בטר דמוקי טעמא דר"י משום בקיעת הנוד ושם פירשתי א) מה שני"ל: **והתניא ר' יוסי אומר.** הוה מצי לשנויי דהתם בתולה דעת אחריים: **לאיין שירצה בהן.** פי' בצונטרס אלאמה אית ליה צריה דאי לית ליה צריה איכא לנימיר חטאת שהקריב על זה שיהא אלא לחזירתה וקרבן הקרב שנינו בעלים פסול ואין נראה להשר דהא מוכח בריש שומה (דף ז): דסתמא לשמה קאי א"כ בלא צריה אפשי להקריב לו בסתם ונראה דמוכח דאי אין צריה איכא לנימיר כל קן רחל הקריב למעלה וכל קן לאה הקריב למטה והקריב עולה למטה וחטאת למעלה: **בשהתנו.** פי' הקוטרס שהתנו השיס שכל שיקריב לשמה יחא שלה וקשה לפירושו דהיינו צריה גמורה שמולה דעתם הכהן שאותו שיעשה יתצבר שהוא שלה דכיון שנתערבו הקינן אי אפשר כלל בלא צריה ונראה לר"י לפרש כשהתנו הנשים בשעת לקיחה זה יהיה שלי זה יהיה שלך וכן צמנו דמי קיניהן לכהן בעירוב ונתמס למוכר ופירש בשעת לקיחה קן זה לזו וקן זה לזו ונמלא שלא נתערבו הקינן אלא המעות ופריך אי הכי מאי למימרא דכיון שלא נתערבו הקינן פשיטא דשריא ומשני מיה דמימא דנגזור התנו אטו לא התנו דכיון שנתנין הדמים בעירוב יקחו גם כן הקינן בעירוב וזו אי אפשר בלא צריה קמשמע לן דלא גורין ודכרז חסדא גרסינן פירוש וקמ"ל נמי כדכרז חסדא ותרתא קמ"ל מדנקט שתי נשים ולא נקט בשה אחת משמע דאחא לאשמעינן דלא גורין התנו אטו לא התנו ואי לא אחא לאשמעינן נמי כדכרז חסדא לא הוה ליה למתני ולאיה שירצה עולה ולאיה שירצה חטאת דלא הוה לריך להזכיר עולה וחטאת אלא יקריב של לאה ללאה ושל רחל לרחל: אלא

אומר שני לוגין שאני עסיד להפריש. תרומה מן המאה: הרי פן. בתוכו: ומיחל מעשר שני שהוא יכול לתקן מיד בלא הפרשה לאחר שקרא עליו שם יחללנו בכל מקום שהוא על המעות ושותה מיד ולאחר זמן יפריש התרומה והמעשר ואמרינן הוצר הדבר שזה תרומה: אומרין. קס"ד השתא

דטעמייהו משום דקסברי אין צריה: [וויז. ווגין]: בעירוב. בשותפות: לאיה. מן הקינן שירצה צ' הפרידות יקריב עולות לשמי הנשים ואת קן הא' יקריב שמהן חטאות לשמי הנשים וכ"ש אם בא לחלק כל קן וקן פרידה לעולה ופרידה לחטאת דשפיר דמי. אלאמה מדקא אמר שמומר ליקח קיניהן בעירוב מחלל דיש צריה דאמרינן הוצר הדבר שזו הפרידה שהקריב לשמה של זו שלה היא דשם צעלים בעינן דאי אין צריה איכא לנימיר חטאות ועולה שהקריב לה לא שלה היו אלא של חזרתה וקרבן הקרב שנינו צעלים קי"ל בפסחים (דף פ): וצוצמים (דף קג). דאינו עולה לצעלים וכ"ש בחטאת שלא לשמה או שלא לשם צעליה לגמרי מיפסלה וקביעותה שם צעלים אינו תלוי בכך: דשהפנו. הנשים ציניהן שלל מי שיקריב הכהן לשמה יחא שלה: אי הכי מאי למימרא. כיון דבדעת כהן תלוי: קמ"ל כדכרז חסדא. שאע"פ שהיה כל קן וקן בפני עצמו אלא שלקחוס ביחד וסד"א על כרחו מכל קן לריך לעשות חטאת ועולה ולא יוכל לעשות מן הקן הא' שתי עולות לשמי הנשים ומקן השני צ' חטאות דלאו אדעתא דהכי יבציעו קא משמע לן כיון דלא אקבעינהו בהדיא בשעת לקיחה לאמר פרידה זו חטאת ופרידה זו עולה אפילו קבעום לאחר לקיחה יכול הכהן לעשות כמה שירצה: אין הקינן. של כל מחוסרי כפרה מתפרשות איזו עולה ואיזו חטאת: אלא

הפרשה היה שומה טבילים למפרע: **דברי ר"מ.** משמע דאית ליה לר"מ צריה ור' יהודה אסר משום דחייש לבקיעת נוד ואילו צפ' יש צבור (בבבא מצ' דף מו). גבי נתנו עד שלא חלקו מוקי רבא ר"מ ור' יהודה כרב אסי דאמר האחיין מתנה יורשין ומחלה לקוחות אלאמה מספקא להו ויש לחלק צין הכא שמנבר דבריו ומתנה בפירוש ואומר שאני עתיד להפריש להאי דאחיין שחלקו דאינו מצרר דבריו כלום וצמורבה (צ"ק דף טו): דפריך דר' יוחנן אדר' יוחנן דבהאי דכל הממלקט אית ליה צריה ובהאי דאחיין שחלקו שמעינן דאית ליה צריה וחזור צו הש"ס מדבריו מתוך קושיא זו הוה מצי לחלק דפרי' אלא דניחא ליה לנימיר לעולם כל הנלקט דקמתי במתנין ויחא ליה לנימיר לעולם לא תיפוך דפי' לעיל ועוד דלא מצי לחלק הכי דהא ר' יוחנן לית ליה צריה אפילו היכא דמצרר בריש כל הגט א) **רבי יוסי ור"ש אומרין.** משמע דר' יוסי לית ליה צריה וכן בסמוך גבי מעשר שני שיש לי צבתי מחולל על קלע שבעה בידי מן הכיס וקשה דשמעינן לר' יוסי דאית ליה צריה צמי שאלחו (גיטין דף עג): דתנן ר' יוסי אומר מגורשת ואינה מגורשת ולכי מיית הוי גיטא אלאמה יש צריה דהכי דייקנן בריש כל הגט (שם דף כה): לר"י ופ"ה התם אע"ג דתנאי הוא לריך צריה כיון דאין צידו ובשעת התנאי ספק הוא והתנאי מתקיים מחליו ואי לאו משום צריה לא הוי גט והכי נמי בשמעתא חשיב צריה אם בא חסכ למוצא כו' ואע"ג דמתנה וכן בריש כל הגט א) הריני בעליך ע"מ שירצה אבא כו' והא דאמרי בשמעתין הוי זה תרומה על זה אם ירדו בשמים כו' ה"ל לא הוי תרומה דפשיטא ליה דהויא תרומה היינו למאן דאית ליה צריה קאמר ולמאן דמחלק צין תולה דעדת עצמו לדעת אחריים יחא אבל למאן דלא מחלק קשה וי"ל דהתם בגיטין עומד הדבר להתצבר בודאי שהרי יחיה או ימות אבל הכא יכול להיות שלא יצא לידי הפרשה או לא יעלה סלע מן הכיס תימה למאי דסלקא דעתך דלר' יהודה לית ליה צריה א"כ סבר האחיין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ציובל כו' יוחנן וא"כ לא משכחת דמיית צבורים אלא חד צר חד עד היסוד צין נון דאין להן אלא קנין פירות ור' יהודה אית ליה בהחובל (צ"ק דף ז): דלאו כקנין הגוף דמי גבי דין יוס או יומים ור' יוסי נמי לא משכחת לה דס"ל דאין צריה וגבי דין יוס או יומים מספקא ליה אם קנין פירות קנין הגוף דמי אם לא וכה"ג דייק הש"ס בצוף השולח (גיטין דף מה). ומיך ר"י דמדון יוס או יומים אין ללמוד בעלמא דהתם כדז קרא כספו ותחמיו ולהכי לא מייתי בהשולח כי מייתי הויא דשדה אחוזה: **אומרין.** הקשה הש"ס מקושי דהכא משמע אי טעמא דר"י משום בקיעת הנוד ליתא לדאוי מקמי מתני' ואילו צפ"ק דחולין (דף יד): בשמעתין דנסבין חביריא לנימיר דר"י הוי מייתי דאוי בטר דמוקי טעמא דר"י משום בקיעת הנוד ושם פירשתי א) מה שני"ל: **והתניא ר' יוסי אומר.** הוה מצי לשנויי דהתם בתולה דעת אחריים: **לאיין שירצה בהן.** פי' בצונטרס אלאמה אית ליה צריה דאי לית ליה צריה איכא לנימיר חטאת שהקריב על זה שיהא אלא לחזירתה וקרבן הקרב שנינו בעלים פסול ואין נראה להשר דהא מוכח בריש שומה (דף ז): דסתמא לשמה קאי א"כ בלא צריה אפשי להקריב לו בסתם ונראה דמוכח דאי אין צריה איכא לנימיר כל קן רחל הקריב למעלה וכל קן לאה הקריב למטה והקריב עולה למטה וחטאת למעלה: **בשהתנו.** פי' הקוטרס שהתנו השיס שכל שיקריב לשמה יחא שלה וקשה לפירושו דהיינו צריה גמורה שמולה דעתם הכהן שאותו שיעשה יתצבר שהוא שלה דכיון שנתערבו הקינן אי אפשר כלל בלא צריה ונראה לר"י לפרש כשהתנו הנשים בשעת לקיחה זה יהיה שלי זה יהיה שלך וכן צמנו דמי קיניהן לכהן בעירוב ונתמס למוכר ופירש בשעת לקיחה קן זה לזו וקן זה לזו ונמלא שלא נתערבו הקינן אלא המעות ופריך אי הכי מאי למימרא דכיון שלא נתערבו הקינן פשיטא דשריא ומשני מיה דמימא דנגזור התנו אטו לא התנו ואי לא אחא לאשמעינן נמי כדכרז חסדא לא הוה ליה למתני ולאיה שירצה עולה ולאיה שירצה חטאת דלא הוה לריך להזכיר עולה וחטאת אלא יקריב של לאה ללאה ושל רחל לרחל: אלא

א) ובמנייהו טו. איתא איתא וזוה מביתא פירש"י וזוה וזוה ובהיותו ע"ה. איתא וזוה וזוה קמני גס בעיך לא נמלא מנת חזא. ג קינן פ"ח מ"ד. א) בגירסת התשעה סס דמי קיניהן (ד) כרימות כח. יומא מה. (מיר יו): ב) בתוספתא דמנאי פ"ח ה"ג ועדין לא קדש עליו כ"ל (ו) ח"ל הערוב ואת קן חל ומחול ושותה פ"ח מתחיל ושותה פי' אומר שני לוגין שאני ערוד להפריש הרי הן תרומה עשרה מעשר שני ומחול ושותה דברי ר' מאיר, ור' יהודה ור' יוסי ור' שמעון אומרין, ואקשטין וסבר ר' יוסי אין בריה והא תנן ר' יוסי אר' שתי נשים (שלקחו עולה, פי כיון שהקריב את קניהן בעירוב או שנתנו רמי קניהן בעירוב לאוה מהן שריצה מקריב עולה, פי כיון שהקריב להטאת ונתברר כי זו שלקחה מתחילה לחטאת וכן העולה, הנה אית ליה לר' יוסי בריה, ופריך רבה בשנהו כתיבין בכך, ועל כן א"ר יוסי איזה שריצה מקריב חטאת, ומאי אתא לאשמעינן דרב חסדא דאמר אין הקינן מתפרשות

מוסף רש"י

הרי הן תרומה גדולה, ואחר קי עושה ממה שמשפיר עשה ממוח, מפרש משה למעשר ראשון ומחזירי חטאים ממות ומפריש מהן תשעה למעשר שני (ומיירה כ"ב). ומיחל. מוצא מעשר שני לחולין על מעות שיש לו צבתי. דמה שיש לו פנאי לנקות יתקן, הנה האמירה בעלמא סגי (ב"ב פ"ג ס"ג) האלו יכול לתקן באמירה בעלמא ולומר שיש הוא מחולל על מעות שיש לו צמון צבתי, לא התירו לו חכמים לשרותו ולקמון על הצריה, אבל הצריה וזאת מעשרות תמינן אצריה ולאחר השבת משפירשם אמרינן הוצר הדבר שזו היא התרומה וזה לא שמה אלא חולין (חולין ד"א). וישנה מיר. דלאחר שקרא שם יחא לו מיד עטל וישאף מוצאין מן לשתימו הוא הנגבר לחולין ובעשהו לו כלים ויוציא מן הנוד לתרומה הוא הנגבר לתרומה ויש צריה (פ"ו) (ש"ס) וישמה ממנו לאחר אלא ששהר שומרי כלי שער התרומה והמעשרות (ומיירה כ"ב). וישאף לו כלים יפריש גם התרומה ומעשר (ווסא ו). ר' יהודה כו' ארסין. ע"ד שפירש ממש דקסברי אין צריה ואכל כות וכות ש' למר שזה תרומה ומעשר (ומיירה כ"ב).